

Protestantse gemeente te Hilversum

Lieve mensen,

Op een gemiddelde zondag gaan in Amsterdam ongeveer 2500 mensen naar PKN-vieringen. En er gaan elke zondag ongeveer 30.000 christenmigranten naar een dienst. Twaalf keer zoveel! Ook in Rotterdam is deze verhouding aan de orde. Het christendom in Nederland is aan het verkleuren. Ik weet eigenlijk niet precies hoe het in Hilversum zit, maar het zet me wel aan het nadenken, dit roept vragen op! Wereldwijd groeit de kerk, zeker in het zuiden, hier in West-Europa loopt het hard terug. Dat roept vragen op. Waarom is dit zo? Welk soort christendom past bij ons in Nederland en hier in Hilversum? Hoe geven we vorm aan het volgen van Jezus?

Het is vandaag tijd om vragen te stellen aan elkaar. Omdat dit mijn laatste nieuwjaarstoespraak wordt (per 1 september houdt mijn termijn ophoudt ...) permitteer ik me om een paar fundamentele vragen aan elkaar te stellen. Een goede vraag helpt soms meer dan een bekend antwoord.

Het gaat me om vragen naar de kern van het christelijk geloof, de kern van onze identiteit als Jezus-volgers. Wie zijn wij? Wie willen we zijn? En, iets beperkter, wat is de protestantse identiteit? In deze veranderende wereld? Wie willen wij zijn. Wij als PgH, als Vitamine G, als Lichtbron en als Grote Kerk? Het lijkt me een belangrijke vraag om bij stil te staan. Nu we op dit punt van het PgH proces staan. Midden in een transitie. Het was een woelig jaar, 2024. In juni is een besluit genomen. Ik typeer het besluit als moedig, met de blik vooruit kiezen voor een grote stap. Tegelijk zie ik ook een hoop weerstand. Veel gedoe, veranderingen kosten tijd en energie. Er ontstaan zo gemakkelijk misverstanden. Dat is allemaal niet eenvoudig. Het heeft veel gevraagd van ons als gemeente, van ons als bestuurders, van ons als voorgangers en medewerkers. En we blijven met vragen zitten. Is dit wel de goede keuze? Zien we de weg voor ons wel zitten? Vragen we niet teveel van onze gemeenschappen? Ook de AK stelt zich die vragen. En ik als voorzitter ook voortdurend. En toch denk ik dat het goed is dat we deze stappen zetten. De realiteit onder ogen zien. Bepaalde vormen van spiritualiteit slaan minder aan. Er is daarom krimp. U weet het, we verliezen leden, we hebben minder bestuurskracht dan voorheen. De organisatie daarop aanpassen is niet meer dan logisch. Is zelfs essentieel om aan de missie te werken. Niet meer alle gebouwen overeind houden, dat kost ons teveel energie en geld. We zijn onze PgH aan het aanpassen om vrijwilligers vrij te spelen. Zodat we tijd hebben om met de kern van de zaak bezig te zijn. Ruimte voor vitaliteit.

Als ik nu de balans opmaak – het is een tussenbalans, want we zijn nog lang niet klaar met de verbouwing – dan zie ik drie dingen.

1. Er is veel gebeurd! Vitamine G zit op een goede plek en ze groeit. De Lichtbron is ontstaan, met een gezamenlijke kerkenraad en ondanks alle moeite een mooie plek aan het worden. De Graankorrel is erbij gekomen. Er is ook veel afscheid genomen. Afscheid van de Diependaalse gemeente. De laatste viering op 31 augustus was indrukwekkend, goed bezocht, maar wel de laatste. Begin september heeft De Regenboog afscheid genomen van haar gebouw. Een paar weken daarvoor al in een prachtige emotievolle viering. De Morgenster heeft als wijkgemeente afscheid genomen van het gebouw. Het gebouw is weliswaar niet geheel uit zicht, maar niet meer de primaire plek voor de vieringen van De Lichtbron. De Graankorrel heeft op 30 juni afscheid genomen van haar kerkgebouw in 's Graveland. Ook dit was een indrukwekkende viering, bewust afscheid nemen van een tijdperk. Kortom, 2024 was een jaar met allemaal grote momenten in onze lokale kerkgeschiedenis! Er is veel gebeurd. Dank aan allen die zich voor deze bijzondere momenten hebben ingezet. Dank aan allen die zich bestuurlijk inzetten en hun verantwoordelijkheid nemen voor deze grote veranderingen, met name binnen de Lichtbron. Weet dat er veel waardering voor is, ook al spreken we dat misschien te weinig uit naar elkaar. Dankjewel!
2. We zijn heel veel met ons zelf bezig, nog te weinig met de kern; de grote ideeën komen niet van de grond omdat we druk zijn met onszelf. Het vormen van een gezamenlijke gemeenschap zoals De Lichtbron is geen sinecure. Dat vraagt ongelooflijk veel van ons. Het geeft frustraties, we willen sneller, we willen onze eigenheid bewaren, we willen ons niet te gast voelen, we willen ons niet overgenomen voelen. Maar gezamenlijk vormgeven van een gemeenschap vraagt om geduld, vriendelijkheid, inschikken, kennismaken. Er zijn zoveel leuke mensen van goede wil. Het op je strepen blijven staan helpt in elk geval niet. Dat trekt ook veel energie weg van betrokken medewerkers en kerkenraadsleden. We zien de mensen die al dan niet tijdelijk hun werkzaamheden stopzetten. Dat zijn signalen die we moeten oppakken! Dus, doorgaan, maar met aandacht voor deze processen. Hulp zoeken als het nodig is. We blijven een veilige kerk.
3. Samenwerking over gemeenschappen heen blijft moeizaam; Wat me eerlijk gezegd is tegengevallen de afgelopen jaren als voorzitter van de AK, is dat we vaak redeneren vanuit ons deelbelang. Het belang van De Grote Kerk, van De Morgenster, van Loosdrecht, van Vitamine G. Zegt u het maar. Er zijn maar weinig mensen die echt het gezamenlijke belang op het oog hebben. Binnen de AK is dat gelukkig minder het geval, maar ik kom het daarbuiten iets te vaak tegen. Dat levert vertraging op. Een voorbeeld is de trage opstart van de gesprekken tussen Grote Kerk en De Lichtbron. Dat had wat mij betreft al lang gestart mogen worden. We missen dan het vertrouwen in elkaar. Het wordt wij-zij denken. Terwijl we gewoon samen de PgH vormen. We hebben behoefte aan een positief en gezamenlijk verhaal waar we aan kunnen bouwen, dat geeft vitaliteit.

Ik noem nu al een paar keer, terug naar de kern, de essentie, de vitaliteit, een positief verhaal.

Wat is die kern? Hoe worden we volgeling van Jezus? Kunnen we die als PgH formuleren? Het is een fundamentele vraag voor ons. En ik vermoed dat het gedoe dat we nu met elkaar soms hebben op zijn minst deels te verklaren is vanuit een gebrek aan eensgezindheid op het antwoord op deze vraag. Ik ga die vraag ook niet uitputtend beantwoorden maar ik zie wel een paar grote lijnen. Ik zal ze schetsen, en in wat nu komt zit deels realiteit en deels ook ideaal.

1. We waarderen verschil en diversiteit. Het is denk ik een belangrijk dragend principe in ons kerk zijn dat in het PgH2024 proces we ingezet hebben op het behoud van tenminste drie geloofsgemeenschappen. Drie accenten op het verstaan van het Woord van God, drie accenten op liturgische vormgeving, drie accenten op gemeenschapsvorming. De Grote Kerk met het orthodoxe accent op genade alleen, verzoening die van Gods kant moet komen, Jezus als verlosser. De Lichtbron met een meer zoekend, ruimtegevend en poëtisch beeld van God en de navolging van Jezus als bringer van vrede en gerechtigheid. En Vitamine G met haar directe moderne taal over God en Jezus. Drie accenten. En we waarderen elkaar daarin. We zien elkaar als aanvullend. We maken elkaar geen verwijten dat we op een andere manier geloven. De PgH-brede kring over het boek van Stefan Paas maakte dat op een bijzonder mooie manier helder. Verschillen, zeker, maar ook herkenning en waardering. Er zijn helaas ook andere voorbeelden geweest. Voorbeelden waarin we elkaar wel de maat nemen en waarin ook mij persoonlijk het verwijt is gemaakt dat mijn geloof niet goed of goed genoeg is, niet de waarheid is. Pijnlijk is dat. Waarderen van verschil vraagt om een zekere bescheidenheid, erkenning van eigen beperkte zicht op de rijkdommen van geloof en traditie. Dat uit zich ook op bestuurlijk niveau. We horen als familie bij elkaar, we geven elkaar ruimte, maar we schikken ook in en doen mee.
2. We waarderen liturgie en vernieuwing. Te midden van een wereld die snel verandert, waarin opvattingen snel veranderen, technologie onze omgeving sterk veranderen, in zo'n snel veranderende wereld geeft een bewust gekozen liturgie stabiliteit. Belangrijker nog dan een goede preek en uitleg van het Woord – ook een belangrijk protestants element – is liturgie dragend en vormend voor ons geloof. Daarin kunnen we ons geloof beleven. Ook in de liturgische vormgeving verschillen onze drie geloofsgemeenschappen enorm. Maar voor alle drie de vormen van spiritualiteit is ruimte. Ik zie een grote toekomst voor de informele liturgie van Vitamine G, goede begeleiding van moderne liederen. Aanbidding, lofprijzing. Dat slaat aan. De orthodoxe liturgie is een baken van stabiliteit. Ik weet niet zeker of die aansluit bij jongeren, hoewel er signalen zijn dat juist jongeren conservatiever worden qua opvattingen; maar ik verwacht op korte termijn dat de groep die hiervoor gaat zal afnemen. En in de breed-protestantse vormgeving van liturgie zit een enorme rijkdom. Eerlijk is eerlijk, het spreekt jongere generaties over het algemeen minder aan. De duidelijkheid, de directheid die jongere generaties waarderen is hier minder aanwezig. Het gaat hier meer om de rijkdom van taal, het juiste woord, de kracht van de rituelen. Als dat met kwaliteit gebeurt, is het prachtig, troostrijk. Maar misschien vooral voor mensen die de duidelijkheid en directheid van het charismatische en de steilheid en sommige opvattingen van de conservatieve orthodoxie ontgroeid zijn. Mensen die op zoek zijn naar een meer contemplatieve en gestructureerde vorm van aanbidding vinden hier hun plek. De Amerikaanse dominee/schrijver John Mark Comer noemt het in zijn laatste boek 'De Weg Volgen' als volgt: 'of er nu duizenden mensen rondom een podium zitten of vijftien mensen om een tafel, of ze nu met moderne rockballades God aanbidden of in alle rust eeuwenoude

- gebeden oplezen, mij interesseert vooral deze vraag: roept de gemeenschap mensen op tot een hoger niveau van leerlingenschap'. Het gaat om de navolging van Christus.
3. En als derde, we waarderen diaconale en missionaire presentie. We hebben als drie geloofsgemeenschappen een grote potentie om zowel gezamenlijk als ieder voor zich ons in te spannen voor de medemens. De maatschappelijke rol die we kunnen vervullen door actief te zijn in de Hilversumse samenleving is belangrijk. Dat doen we door onze vieringen aan te bieden. Door onze bijdragen aan de Choral Evensong en Cantate op de Brink. Door onze kerken open te zetten op woensdagochtend of bijvoorbeeld Lighten the Night. Door onze bijdrage aan inloophuis De Wording. Doordat we actief zijn in Present Hilversum en Hip. Doordat we lichtjestochten organiseren. Door onze maaltijden voor de buurt, al jarenlang, zoals in De Morgenster of door PioWij. Allemaal activiteiten waarmee we van betekenis zijn niet voor onszelf maar voor de ander. Ik weet dat er een missionair plan ligt van de Grote Kerk. Zijn wij in staat om mensen die zoeken naar zingeving een plek te bieden? En ik droom van nog meer. Ergens in ons achterhoofd zweeft de gedachte van een diaconaal centrum, een fysieke plek, of meerdere fysieke plekken waar we de eenzaamheid van met name oudere bewoners van Hilversum kunnen tegengaan. Ik hoop dat we dit idee komend jaar, samen met anderen, als PgH verder kunnen concretiseren.

Goed. Verscheidenheid waarderen, liturgie en vernieuwing waarderen en diaconale en missionaire presentie vormgeven. Dat is allemaal niet niks. Dat vraagt om personele invulling. En juist ons predikantenteam gaat dit jaar van samenstelling veranderen. Hillegonda Ploeger neemt afscheid in maart, Heleen Weimar eind juni en Oane Reitsma rond 1 september. Dat zijn ook majeure veranderingen. Het zal veel vragen van de kerkenraden, alsook van de andere predikanten en kerkelijk werkers. De verantwoordelijkheid voor pastoraat en liturgie wordt ook op AK-niveau goed gevoeld.

Het besluit van de AK afgelopen juni 2024 geeft richting aan het komend jaar. De agenda laat zich uittekenen. In januari komt er een gesprek tussen de AK en de kerkenraad van de Grote Kerk. Onder begeleiding van een onafhankelijke deskundige, Bram Schriever. Daarna ontstaat er ruimte voor gesprekken tussen de wijkkerkenraden: willen en kunnen we gezamenlijk een gebouw gebruiken. Hoe zien we dat voor ons. Vieringen gelijktijdig of toch maar volgtijdelijk zoals op zoveel plekken in Nederland al gebeurt. Tegelijkertijd kan de Commissie Dorpskerk starten voor de praktische invulling ervan. Het CvK komt gezamenlijk met de AK met een meerjarenbegroting en kader voor gezamenlijk gebruik. Tenslotte zal een beknopt beleidsplan gemaakt worden met enige beleidsvoornemens en de agenda op hoofdlijnen voor de komende anderhalf jaar. Verder zal de plaatselijke regeling aangepast worden aan de nieuwe situatie, ook al omdat we in de eerste maanden van het jaar ook formeel zullen samengaan met de Graankorrel. Verder hoop ik dat in februari eindelijk de classicale commissie het bezwaar zal behandelen dat is ingediend door twee gemeenteleden. We doen parallel nog een laatste bemiddelingspoging trouwens. Er is genoeg op de agenda! En ondertussen gaat het gewone werk door: kerkbalans, vieringen, pastoraat, muziek, kinder- en tienerwerk, diaconaat, communicatie, financieel beheer, ledenadministratie, maaltijden, autorijdsdienst, welkomstcommissie, verhuur regelen. Heerlijk om mee bezig te zijn!

Ik hoop en bid op een mooi 2025. Samen met het moderamen van de AK hef ik het glas en wensen we elkaar een gezegend jaar toe, vol nieuwe vragen!